Botsing Amnesty en Rome over abortus

Katholiek Nieuwsblad, 22 juni 2007
door Ben van de Venn

KatholiekNieuwsblad

Als Amnesty International abortus inderdaad als mensenrecht gaat erkennen, is een conflict met de katholieke Kerk niet te vermijden. Naast prestigeverlies zal dat de organisatie ook een flink verlies van donateurs kosten.

Bestaat er zoiets als een recht op abortus? Paus Johannes Paulus II heeft in zijn encycliek Evangelium vitae uit 1995 een ondubbelzinnig antwoord gegeven. “In de zekerheid dat ik het authentieke gevoelen verwoord van ieder zuiver geweten”, schrijft hij, verhef ik mijn stem tegen “alles wat tegen het leven ingaat, zoals alle soorten van moord, uitroeiing, abortus, euthanasie en vrijwillige zelfmoord”.

Dit standpunt van de Kerk is even bekend als blijvend. Verrassend is daarom de heftigheid waarmee Amnesty International reageert op een uitspraak van kardinaal Renato Martino. De voorzitter van de pauselijke Raad voor Vrede en Gerechtigheid heeft katholieken opgeroepen voorlopig terughoudend te zijn met financiële steun aan AI. Want het lijkt er sterk op dat de mensenrechtenorganisatie abortus wil gaan onderbrengen in het lijstje rechten waar zij voor strijdt.

De kritiek van de kardinaal is niet nieuw. Een jaar eerder al waarschuwde hij de organisatie voor haar abortusstandpunt. Sinds 2005 denkt de directie van AI naar eigen zeggen al na over haar gebruikelijke neutrale houding inzake abortus. Afgelopen april heeft het Uitvoerend Comité besloten zich er wereldwijd voor in te zetten dat vrouwen die een abortus ondergaan, daarvoor niet gestraft worden. Bovendien hebben vrouwen, vindt het Comité, na verkrachting, incest en bij levensgevaar van de vrouw een recht op abortus. Over dit ‘decriminaliseren’ van de ingreep zal het hoogste bestuursorgaan, de AI-raad, in augustus een definitieve beslissing nemen.

Het nieuwe voorstel is inderdaad een forse verandering van opstelling. AI werd in 1961 opgericht door de katholieke Brit Peter Benenson. Tot voor kort stelde de mensenrechtenorganisatie zich neutraal op inzake abortus. Een juriste van de organisatie, Widney Brown, schaarde zich onlangs echter achter de nieuwe opstelling, want, oordeelde ze, “het recht op gezondheid van een zwangere vrouw staat hoger dan het recht op leven van de ongeborene”.

Martino veroordeelde het AI-standpunt om zijn willekeurigheid. “Men kan het doden van een kind niet soms juist en soms slecht noemen”, aldus de kardinaal. En natuurlijk zet de prestigieuze club haar geloofwaardigheid op het spel als ze het doden van de meest kwetsbaren gaat verdedigen.

In veel publicaties doet men het voorkomen alsof het vooral gaat om abortus in extreme gevallen, zoals verkrachting en incest. Maar de eisen gaan veel verder. Staten zouden wetten moeten intrekken die abortus strafbaar stellen, en de overheid zou mannen en vrouwen van goede informatie moeten voorzien betreffende seksuele en reproductieve rechten.

Een veelzeggende formulering gebruikt de Nederlandse afdeling van AI in een persbericht. AI heeft zich ferm opgesteld, schrijft de Nederlandse tak, wat de rechten van vrouwen en meisjes betreft “om zonder dreiging of dwang gebruik te maken van hun seksuele en reproductieve rechten”.

Er is geen begrip dat zo dubbelzinnig is en zoveel emoties oproept als “seksuele en reproductieve rechten”. De formulering is ontstaan op de VN-bevolkingsconferentie te Cairo in 1994. Voor het eerst werden bevolkingsvraagstukken hier niet gekoppeld aan echtparen, maar aan vrouwen en jongeren. De toentertijd bestaande verwachting van overbevolking werd gretig opgepikt door bewegingen die tegen het gezin en voor

abortus zijn, zoals International Planned Parenthood, Alan Guttmacher Institute, Marie Stopes International. Met lobby en kapitaal wisten zij VN-afdelingen als UNFPA, Wereldbank en zelfs Unicef te doordringen van de noodzaak tot geboortebeperking. Daarmee kwam Caïro in het teken te staan van de vrouw en haar 'recht' op abortus. Dat dit niet als zodanig vastgelegd werd, was te danken aan Arabische delegaties, enkele Latijns-Amerikaanse afvaardigingen en het Vaticaan. Met diplomatieke handigheid introduceerde de pro-abortuslobby toen de sindsdien gangbare formule "seksuele en reproductieve rechten van de vrouw". Een Canadese VN-ganger heeft tegenover delegatieleden van de VS ooit toegegeven dat het niet meer dan een eufemisme is voor anticonceptie en abortus.

De veroordeling van Kardinaal Martino is blijkbaar hard aangekomen bij de mensenrechtenorganisatie. In allerijl haastte men zich te verzekeren dat donaties van het Vaticaan niet veel voorstellen. Al gaf de vice-secretaris-generaal en woordvoerster Kate Gilmore toe dat er zich onder de miljoenen donateurs voor AI veel katholieken bevinden. En voor de volledigheid noemde zij nog even de actiepunten die ook christenen aanspreken: tegen martelen, tegen de doodstraf en voor gerechtigheid, inclusief voor die van vrouwen en meisjes.

Laat AI zich vooral bezighouden met vrouwenhandel, gedwongen prostitutie en seksueel misbruik. Daar kan men zich flink tonen. En bij de beslissing die de AI-raad moet nemen in augustus is het goed de onlangs nog eens uitgegeven verklaring van het Internationale Genootschap voor Mensenrechten (IGFM) voor ogen te houden: het recht op leven is het meest beschermwaardig en mensenrecht nummer een.

Overgenomen met toestemming van Katholiek Nieuwsblad.